

POSTANOWIENIE

Dnia 14 marca 2011 roku

Przewodnicząca VI Wydziału Karnego Sądu Rejonowego w Grójcu:

Przewodnicząca SSR Katarzyna Trzosińska

po rozpoznaniu sprawy przeciwko **J W J**
obwinionemu o wykroczenie z art. 86 § 2 kw, z urzędu, na podstawie art. 3,
art. 27 pkt 2 a ustawy z dnia 1 sierpnia 1997 r., o Trybunale
Konstytucyjnym (Dz.U. Nr 102, poz. 643,

postanawia

- I.** przedstawić Trybunałowi Konstytucyjnemu następujące pytanie prawne: czy art. 10 § 1 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r., Nr 109, poz. 756, ze zm.) w zakresie, w jakim dopuszcza stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn, odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie, jest zgodny z art. 2 Konstytucji, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (sporządzonego dnia 22 listopada 1984 r. w Strasburgu Dz. U. z 2003 r. Nr 42, poz. 364) oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych otwartego do podpisu w Nowym Jorku dnia 19 grudnia 1966 r. (Dz. U. z 1977 r. Nr 38, poz. 167),
- II.** wskazać, że organem, który wydał kwestionowany akt prawny jest Sejm Rzeczypospolitej Polskiej,
- III.** zgłosić udział Sądu Rejonowego w Grójcu w postępowaniu wszczętym na skutek przedstawienia tego pytania prawnego i

wyznaczyć jako umocowanego przedstawiciela sądu - sędzię Katarzynę Trzosińską,

- IV. wskazać, iż odpowiedź na przedstawione pytanie prawne ma zasadnicze znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, albowiem stwierdzenie niezgodności art. 10 § 1 – 4 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń w zakresie określonym w punkcie spowoduje niedopuszczalność kolejnego sądenia i skazania obwinionego za ten czyn będący przedmiotem niniejszego procesu, a w konsekwencji umorzenie postępowania na podstawie art. 5 § 1 pkt 8) ustawy z dnia 24 sierpnia 2001 r., Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U Nr 106, poz. 1148 ze zm.)

UZASADNIENIE

W dniu . grudnia 2010 roku (data prezentaty) oskarżyciel publiczny – Komendant Komisariatu Policji w T . wniósł o ukaranie J W J za to, że w dniu listopada 2010 roku w miejscowości T , na ulicy R woj. mazowieckie na drodze publicznej stworzył zagrożenie bezpieczeństwa w ruchu drogowym w ten sposób, że będąc w stanie nietrzeźwości w ilości 0,63 mg/l i 0,53 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu kierując rowerem nie zachował należytej ostrożności i doprowadził do kolizji drogowej najeżdżając na stojący pojazd marki o nr rej. , to jest za wykroczenie z art. 86 § 2 ustawy z dnia 20 maja 1971 r. – Kodeks wykroczeń (tekst jednolity Dz. U. z 2007 r., Nr 109, poz. 756, ze zm. – zwanej dalej kw).

Za zgodą obwinionego oskarżyciel, jako że jego zdaniem w świetle zebranych dowodów wyjaśnienia obwinionego oraz okoliczności popełnienia wykroczenia nie budziły wątpliwości, umieścił we wniosku o ukaranie także wnioski o skazanie obwinionego za zarzucany mu czyn bez przeprowadzania rozprawy i wymierzenie mu kary 300 złotych grzywny.

Jak jednak z urzędu ustalono przedmiotowy wniosek dotyczy czynu obwinionego, który jednym i tym samym zachowaniem wyczerpał

jednocześnie znamiona przestępstwa i wykroczenia. Prokurator Rejonowy w Grójcu w dniu grudnia 2010 roku oskarżył J W J o to, że w dniu listopada 2010 roku na drodze publicznej – ul. R w T , woj. mazowieckim kierował rowerem będąc w stanie nietrzeźwości – 0,63 mg/l i 0,53 mg/l alkoholu w wydychanym powietrzu, to jest o przestępstwo z art. 178 a § 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks karny (Dz. U Nr 88, poz. 553 ze zm, dalej kk). Prawomocnym już wyrokiem nakazowym z dnia stycznia 2011 roku w sprawie J W J został skazany za zarzucone mu przestępstwo na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności z obowiązkiem wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym; orzeczono wobec niego środki karne w postaci zakazu prowadzenia wszelkich pojazdów mechanicznych i rowerów na 1 rok z jednoczesnym nałożeniem obowiązku zwrotu prawa jazdy oraz świadczenie pieniężne na rzecz Społecznego Komitetu Wspierania Pomnika – Szpitala Centrum Zdrowia Dziecka w Warszawie w wysokości 200 zł i zasądono koszty sądowe.

Rozpoznając wniosek Komendanta Komisariatu Policji w T Sąd Rejonowy w Grójcu powziął wyrażoną w pytaniu prawnym wątpliwość co do obowiązującej w polskim porządku prawnym możliwości nie tylko ponoszenia przez konkretną osobą dwóch różnych rodzajów odpowiedzialności za ten sam czyn, ale też obowiązku jej udziału w co najmniej dwóch, niezależnych od siebie procesach, toczących się w obu przypadkach, przed niezawisłym sądem.

Truizmem jest twierdzenie, że sprawa ma ściśle karny charakter, ponieważ oskarżony był w niej pociągnięty do odpowiedzialności za czyn, który ustawodawca określił jako przestępstwo, w procesie, który również z mocy ustawy był w swej istocie postępowaniem karnym i orzeczono wobec niego sankcję o najczystszy represyjno – prewencyjnym charakterze. Wątpliwość może rodzić natomiast charakter sprawy, której przedmiotem jest naruszenie normy zawartej w przepisie art. 86 § 2 kw.

Odpowiedzialność za wyczerpanie jednym działaniem znamion przestępstwa i wykroczenia regulowany jest przez zaskarżony przepis na

zasadzie tzw. idealnego zbiegu. Oznacza on, że regułą jest podleganie jednostek odrębnej odpowiedzialności i za przestępstwo, i za wykroczenie, i że o wielości przestępstw i wykroczeń decyduje nie 'wielość czynów, ale wielość naruszonych norm prawnych. Przyjęte rozwiązanie powoduje, że wskutek tylko jednego czynu w postępowaniu sądowym rozpatruje się dwa lub więcej ontologicznie tożsame zachowania uznawane przez ustawę za osobne przestępstwa i wykroczenia.¹ Taki stan prawny¹ powoduje, że za ten sam czyn mogą być wobec tej samej osoby orzeczone kary: grzywny, ograniczenia wolności lub pozbawienia wolności do roku albo aresztu, ograniczenia wolności lub grzywny. Nie należy również przy tym zapominać o możliwości orzeczenia zarówno obligatoryjnych, jak i fakultatywnych środków karnych.

Obowiązywania zasady zawartej w przepisie art. 10 § 1 Kodeksu wykroczeń nie budziło dotąd większych problemów.² Tymczasem należałoby rozważyć, czy taka regulacja nie godzi w zasadę *ne bis in idem*, która jest jedną z gwarancji zapewniających prawo jednostki do rzetelnego procesu. Zakaz ponownego sądzenia spełnia co najmniej dwie podstawowe funkcje - nie tylko służy on poszanowaniu powagi i trwałości prawomocnych orzeczeń, ale też chroni on osobę prawomocnie osądzoną przed ponownym postawieniem w stan oskarżenia.³

Punktem wyjścia do rozważań jest rozstrzygnięcie, czy postępowanie, w którym pociąga się sprawcę do odpowiedzialności za wykroczenie jest „sprawą karną” w rozumieniu nie tylko polskiego porządku prawnego, ale też w świetle art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanego dalej Protokołem) oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych formułujących analogicznie zakaz ponownego sądzenia lub karania. Wyrażoną tak zasadę *ne bis in idem* rozumie się w taki sposób, że nikt nie może być ponownie sądzony

¹ T. Bojarski [w:] A. Michalska – Warias, J. Piórkowska – Flieger, M. Szwarczyk, Kodeks wykroczeń. Komentarz s. 592).

² por. np. T. Bojarski, op.cit, s. 129; T. Bojarski, op. cit. s. 592; B. Kurzępa, Kodeks wykroczeń. Komentarz, Warszawa 2008, s. 53 – 57, postanowienie SN z dnia 12 stycznia 2001 r., III KKN 504/98, LexPolonica nr 351731, wyrok z dnia 21 października 2010 r., V KK 291/2010, LexPolonica nr 2418415).

³ P. Hofmański, [w:] L. Garlicki (red) Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności, Warszawa 2011, t. II, s. 654 i nast.

lub ukarany w postępowaniu przed sądem tego samego państwa za przestępstwo, za które został uprzednio skazany prawomocnym wyrokiem lub uniewinniony zgodnie z ustawą i zasadami postępowania karnego danego państwa.⁴

W polskim porządku prawnym pojęcie przestępstwa jest wykładane wąsko i jest to tylko taki czyn, o którym mowa w art. 1 § 1 i 2 ustawy z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks karny (Dz.U Nr 88, poz. 553 ze zm. – zwany dalej kk), czyli czyn zabroniony pod groźbą kary przez ustawę obowiązującą w czasie jego popełnienia, zawierający dodatkowo wyższy niż znikomy stopień społecznej szkodliwości. Postępowanie karne uregulowane ustawą z dnia 6 czerwca 1997 r., Kodeks postępowania karnego (DZ.U Nr 89, poz. 555 ze zm., dalej kpk) odnosi się do właśnie tak zdefiniowanych czynów. Sprawa o wykroczenie i postępowanie w sprawie o wykroczenie nie mieści się w zakresie tak rozumianego pojęcia „sprawy karnej” i „postępowania karnego”. Jednakże wobec związania Rzeczypospolitej Polskiej Konwencją o ochronie praw człowieka (dalej EKPCz) i wymienionymi aktami prawa międzynarodowego użyte zarówno w art. 4 ust. 1 Protokołu, jak i art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych pojęcia muszą być interpretowane w świetle ogólnych zasad dotyczących wykładni tych właśnie aktów, a więc analogicznie, jak „oskarżenie w sprawie karnej” występujące w art. 6 ust 1 EKPCz.⁵

Niezależnie od uznania przez ustawodawcę krajowego danego czynu jako „przestępstwa”, a toczącego się w jego przedmiocie procesu jako „procesu karnego” w świetle orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka zostały wyznaczone kryteria, które pozwalają zakwalifikować daną sprawę jako karną, co z kolei dęterminuje konieczność badania zapewnienia wymaganych dla tego typu postępowań gwarancji, a więc i przestrzegania zasady *ne bis in idem*. Ograniczając pole bardzo szerokich rozważań ETPCz w tym przedmiocie⁶

⁴ H. Kuczyńska [w:] P. Wiliński, A. Błachnio – Parzych, J. Kosonoga, H. Kuczyńska, C. Nowak, P. Wiliński, Rzetelny proces karny, Warszawa 2009, s. 72.

⁵ Tak m.in. P. Hofmański, A. Wróbel, *op. cit.*, t I, s. 2276 i nas, t. II, s. 654, wyrok ETPCz z dnia 23 lipca 2002 r., Janosevic p-ko Szwecji, skarga nr 34619/97 oraz z dnia 23 lipca 2002 r., Vastberga Taxi Aktienbolag i Vulic p-ko Szwecji, § 73; postanowienie z dnia 14 sierpnia 2004 r., Rosenquist p-ko Szwecji; wyrok z dnia 10 lutego 2009 r., Zolotukhin p-ko Rosji, skarga nr 14939/03.

⁶ P. Hofmański, A. Wróbel, P. Hofmański, *op. cit.* t. I, s. 281 i nast., t II s. 654 i nast.

dla potrzeb niniejszej sprawy wymienić można, że warunkami uznania danej sprawy za karną są:

- 1) zakwalifikowanie sprawy według prawa krajowego,
- 2) charakter czynu, którego dotyczy sprawa,
- 3) rodzaj i rozmiar sankcji przewidzianej w ustawodawstwie krajowym.⁷

Kryterium wymienione jako pierwsze nie ma charakteru rozstrzygającego⁸. Pozwala ono tylko już w pierwszej fazie analizy zaliczyć daną sprawę do „karnych” albo innego rodzaju. Badając sprawę pod kątem kryterium wskazanego jako drugie należy sprawdzić adresata danej normy, to jest czy jest ona skierowana do wszystkich, czy też pewnych wyznaczonych w jakikolwiek sposób grup podmiotów. Innymi słowy, norma ta ma mieć charakter powszechny i mieć przy tym charakter restrykcyjny, wiążący się zarówno z prewencją, jak i represją.⁹ Oba te czynniki muszą wystąpić łącznie,¹⁰ przy czym dla zaliczenia określonych czynów do tej grupy nie jest istotna waga czynu.¹¹ Najistotniejsze jest jednak kryterium ostatnie, czyli przewidziana *in abstracto* sankcja grożąca za popełnienia czynu będącego przedmiotem postępowania, przy czym jeżeli za dany czyn przewidziano karę pozbawienia wolności to istnieje silne domniemanie, że taka sprawa ma charakter karny.¹²

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy nie można mieć wątpliwości, że obie sprawy J. W. J. mają charakter „karny”, a oba wszczęte i prowadzone przeciwko niemu postępowania cechy postępowania „karnego” w rozumieniu omawianych aktów prawnych.

W literaturze panuje zgoda co do tego, że historycznie ukształtowały się trzy modele odpowiedzialności za wykroczenia: francuski, austriacki i niemiecki. W dużym uproszczeniu można stwierdzić, że pierwszy model

⁷ Wyrok ETPCz z dnia 8 czerwca 1976 r., Engel i inni przeciwko Niderlandom, A 22 oraz dnia 23 lipca 2002 r., Vastberga Taxi AB i Vulic p-ko Szwecji, § 73; z dnia 1 lutego 2005 r., z dnia 1 lutego 2005 r., Zilibberger p-ko Mołdawii, § 31.

⁸ P. Hofmański, A. Wróbel, op. cit. t. I, s. 282; wyroki ETPCz Adolf, z dnia 28 czerwca 1984 r., Campbell i Fell p-ko Zjednoczonemu Królestwu sygn. 7819/77, 7878/77, z dnia 22 maja 1990 r., Weber p-ko Szwajcarii, z dnia 27 sierpnia 1991 r., Demicoli p-ko Malcie, z dnia 23 marca 1994 r., Ravensborg p-ko Szwecji, z dnia 10 czerwca 1996 r., Benham p-ko Zjednoczonemu Królestwu

⁹ Wyrok ETPCz Oztruk; z dnia 2 września 1998 Lauko przeciwko Słowacji.

¹⁰ Wyrok ETPCz z dnia 4 czerwca 2000 r., Oliveira p-ko Niderlandom.

¹¹ Np. wyrok ETPCz z dnia 25 sierpnia 1987 r., Lutz p-ko Niemcom, § 62.

¹² P. Hofmański, A. Wróbel, op. cit. t. I, s. 285 i cytowane tam orzecznictwo oraz literatura; także SN w postanowieniu z dnia 27 września 2010 r., VKK 179/10, BPK 2010, z 6, poz. 1.2.25.

zakłada, że wykroczenie jest przestępstwem. W modelu austriackim dokonuje się podziału na dwie grupy, z których jednak traktowana jest jako odmiana drobniejszych przestępstw, do których zastosowanie znajduje materialne i procesowe prawo karne, natomiast drugą grupę stanowią tzw. wykroczenia administracyjne, podlegające orzecznictwu organów administracyjnych. W modelu niemieckim znaczną grupę wykroczeń tzw. porządkowych wyłączono poza obręb prawa karnego i są one rozpoznawane w pierwszej instancji przez organy administracyjne, a dopiero środki zaskarżenia od orzeczeń tychże organów są rozpoznawane przez sądy. Zastrzec jednak przy tym należy, że w tym wypadku wykroczeniem porządkowym jest bezprawny i zarzucalny czyn, wyczerpujący znamiona ustawowe, zagrożone karą pieniężną porządkową.¹³

Polskie prawo wykroczeń ewoluowało, a wydawane w tym przedmiocie kolejne akty prawne przesuwają tę grupę czynów zabronionych pomiędzy obszarami odpowiedzialności za przestępstwa i administracyjną.¹⁴ W obecnie obowiązującym stanie prawnym na materialne prawo wykroczeń składają się przepisy Kodeksu wykroczeń i szereg ustaw zawierających regulacje odnoszące się do tej problematyki, a postępowanie w tych sprawach regulowane jest Kodeksem postępowania w sprawach o wykroczenia. O ile ani w Kodeksie wykroczeń, ani w Kodeksie postępowania w sprawach o wykroczenia ustawodawca nie zaliczył wprost tych spraw do „karnych”, to już w ustawach szczególnych w wielu wypadkach kwestie odpowiedzialności za naruszenie regulowanych przez nie obowiązków zawiera się w rozdziałach zatytułowanych „Przepisy karne”¹⁵. Pomimo braku takiej terminologii w kw, kodeksowe zasady odpowiedzialności wskazują, że ma ona charakter czysto penalny. W piśmiennictwie pojęcie prawo wykroczeń jest powszechnie uznawane i traktowane albo wprost jako część prawa karnego, albo odrębna gałąź prawa, która jednak wykazuje liczne związki z prawem karnym, jak też i prawem

¹³ W. Radecki [w:], M. Bojarski, W. Radecki, Kodeks wykroczeń, Komentarz, Warszawa 2005, s. 5 – 6.

¹⁴ Tamże, obszerny wywód s. 7 i nast.

¹⁵ Przykładowo tylko można wskazać choćby ustawę z dnia 13 września 1996 r., o utrzymaniu czystości i porządku w gminach (Dz.U. 2008, Nr 5, poz. 236; z dnia 5 grudnia 2008 r., o zapobieganiu oraz zwalczaniu zakażeń i chorób zakaźnych u ludzi, Dz.U. 2008, Nr 234, poz. 1570, z dnia 20 czerwca 2002 r., o bezpośrednim wyborze wójta, burmistrza i prezydenta miasta, tekst jedn. Dz. U 2010, Nr 1176, poz. 1191.

administracyjnym.¹⁶ Zasadny zatem jest wniosek, że już w świetle pierwszego kryterium - prawa krajowego sprawa o wykroczenie J W J musi być zakwalifikowana jako mieszcząca się w zakresie zastosowania przepisów art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7, jak i art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

Norma zawarta w przepisie art. 86 § 2 kw, jak szereg innych zawartych w kw i ustawach szczególnych, jest skierowana do nieograniczonego kręgu adresatów i ma charakter powszechny. Bez wątplenia cel jej wprowadzenia wiąże się z prewencją (zapobieżenie takim zachowaniom, które mogą spowodować zagrożenie dla dobra chronionego, jakim jest bezpieczeństwo w ruchu drogowym, chronione również wprost przez przepisy stricte karne), jak też represją (wyciągnięcie konsekwencji wobec osoby, która nie usłuchała zakazu i odstraszenie innych, co jest charakterystyczną cechą sankcji karnych¹⁷).

Także rodzaj grożącej sankcji, godzącej bezpośrednio w dobra jednostki w innych wypadkach chronione prawem, w tym w prawo o kapitalnym znaczeniu w demokratycznym państwie, prawo do wolności (wykroczenie zagrożenie jest alternatywnie aresztem do 30 dni) nie pozostawia już żadnych wątpliwości, co do charakteru tej odpowiedzialności. Nie ma przy tym znaczenia, że w niniejszej sprawie oskarżyciel za zgodą obwinionego wniósł o ukaranie podsądnego samoistną karą grzywny. Europejski Trybunał Praw Człowieka w Strasburgu wielokrotnie zwracał uwagę, że istotny jest rodzaj i wymiar grożącej sankcji, bez znaczenia, czy jej orzeczenie w konkretnym wypadku jest realne. W niniejszej sprawie Sąd nie jest przecież związany złożonym wnioskiem i w razie uznania, że nie zachodzą podstawy poprzestania – w razie oczywiście stwierdzenia zawinionego wyczerpania znamion wykroczenia – i rozpoznać sprawę na zasadach ogólnych, orzekając w ramach ustawowego zagrożenia (art. 63 § 5 kpw).

W ocenie sądu pytającego możliwości podwójnego karania nie usuwa zupełnie regulacja zawarta w zaskarżonym przepisie o zasadach wykonania

¹⁶ M. Cieślak, Polskie prawo karne. Zarys systemowego ujęcia, Warszawa 1994, s. 16-17; A. Marek, Prawo wykroczeń, s. 19.

¹⁷ Cyt. Zolotukhin; Engel.

kar i środków karnych orzeczonych za przestępstwo i wykroczenie.¹⁸ Powtórzyć należy, by podkreślić problem, że norma zawarta w części przepisu po zastrzeżeniu „z tym” odnosi się tylko do sfery wykonania, a nie odpowiedzialności jako takiej za dany czyn, którą i tak dany sprawca z woli ustawodawcy powinien ponieść. Przepis § 4 zakwestionowanego przepisu *expressis verbis* zawiera wyłączenia od zasady zaliczenia takich samych środków karnych w zależności od tożsamości podmiotu, na rzecz którego orzeczono nawiązkę lub pokrzywdzonego, tworząc tym samym wyraźną podstawę do faktycznego poniesienia podwójnej odpowiedzialności. Można sobie dodatkowo wyobrazić takie ukształtowanie sankcji, że nie da się jej całej zaliczyć na poczet orzeczonej w innym postępowaniu, jak choćby orzeczenie tylko za wykroczenie dolegliwego środka karnego (np. zakazu prowadzenia pojazdów mechanicznych), który w świetle brzmienia przepisu art. 10 § 1 kw będzie podlegał odrębnemu wykonaniu.

Jeśli tak, to regulacja zawarta w art. 10 § 1 kw pozwalająca na wielokrotne karanie za ontologicznie tożsamy czyn z tego powodu, że ustawodawca przewidział odrębne reżimy odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie, których znamiona takie zachowanie wyczerpuje jest niezgodna z art. 2 Konstytucji, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych.

Zauważyć przy tym należy, że z istoty zawartej w przepisie art. 10 § 1 zd. pierwsze kw wynika zasada prowadzenia dwóch odrębnych postępowań w sprawie o przestępstwo i wykroczenie, a jednym z aspektów zasady *ne bis in idem* jest zakaz powtórnego stawiania tej samej jednostki w stan oskarżenia przed organem danego państwa. Przewidziana w przepisie art. 61 § 1 kpw regulacja nie przeciwdziała dublowaniu się obowiązków uczestniczenia w czynnościach procesowych w dwóch różnych procesach, skoro w powołanym przepisie dopuszczono jedynie możliwość odmowy wszczęcia albo umorzenia postępowania, nie wpisując w treść tej normy kategorycznego zakazu podwójnego procedowania, a w konsekwencji karania. W niniejszej sprawie

¹⁸ (odmiennie M. Bojarski [w: M. Bojarski, W. Radecki, Kodeks wykroczeń. Komentarz. 3 wydanie, s. 129; W. Kotowski, Kodeks wykroczeń, Komentarz, Zakamycze 2004, s. 43).

przeciwko umorzeniu postępowania przemawia choćby konieczność uwzględnienia interesów pokrzywdzonego wykroczeniem, któremu uzyskanie wyroku skazującego znacznie ułatwia dochodzenie roszczeń odszkodowawczych. W innych wypadkach można sobie wyobrazić brak odmowy wszczęcia bądź nie skierowanie sprawy na posiedzenie w przedmiocie umorzenia postępowania w sytuacji, gdy wniosek o ukaranie w sytuacji przewidzianej przez przepis art. 27 kpw wniósł oskarżyciel posiłkowy; wówczas prowadzenie procesu może być wyrazem koniecznego wyważenia interesów obwinionego i pokrzywdzonego.¹⁹ Jeśli tak, to sąd może (co jest, jak wskazuje praktyka, regułą) prowadzić postępowanie o wykroczenie mimo wcześniej wszczętego, a nawet prawomocnie zakończonego, postępowania karnego o ten sam czyn.

Postępowanie w sprawach o wykroczenia jest uregulowane na analogicznych zasadach jak proces karny w ścisłym tego słowa znaczeniu, zresztą Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia w wielu miejscach wprost odwołuje się to Kodeksu postępowania karnego. Przykładowo można jedynie wskazać rozwiązania przewidziane na wypadek niezastosowania się przez podsądnego do wynikających go z postawienia go w stan obwinienia obowiązków pozwalające na stosowanie środków przymusu (np. art. 53 kpw, 71 § 4 kpw), a także obowiązującą w nim zasadę domniemania niewinności. Podstawowym celem takiego procesu jest pociągnięcie sprawcy do odpowiedzialności i wymierzenie mu kary za przypisany mu czyn. Już tylko te okoliczności pozwalają na uznanie, że także proces w niniejszej sprawie ma charakter „karnego” w rozumieniu art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności. Jeśli tak, to regulacja zawarta w zakwestionowanym przepisie jest niezgodna z art. 2 Konstytucji, art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych również w tym aspekcie, w jakim dopuszcza możliwość postawienia w stan szeroko rozumianego oskarżenia podsądnego,

¹⁹ jeszcze inne przypadki przemawiające przeciwko umorzeniu postępowania wymienia B. Kurzępa, *op. cit.*, s. 53.

który już występuje lub wystąpił w takim charakterze we wcześniej wszytym postępowaniu, którego przedmiotem był jeden i ten sam jego czyn.

Także Trybunał Konstytucyjny w swoim orzecznictwie wielokrotnie podkreślał, że stosowanie wobec tej samej osoby, za ten sam czyn sankcji administracyjnej i odpowiedzialności za wykroczenia lub za przestępstwo skarbowe, narusza zasadę państwa prawa wyrażoną w art. 2 Konstytucji.²⁰ Ostatnio stwierdził także niezgodność z art. 2 Konstytucji oraz art. 4 ust. 1 Protokołu nr 7 do Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności oraz art. 14 ust. 7 Międzynarodowego Paktu Praw Obywatelskich i Politycznych uregulowań przewidujących obok odpowiedzialności osób za przestępstwo albo wykroczenie opłat, mających ze swej istoty charakter penalny.²¹ Podzielając w pełni zawartą w powołanych judykatach argumentację sąd pytający zauważa wnioskując *a minore ad maius*, że przepisy przewidujące wprost zbieg odpowiedzialności za przestępstwo i wykroczenie popełnione jednym zachowaniem tym bardziej pozostają w sprzeczności z konstytucyjną zasadą państwa prawa oraz zasadą *ne bis in idem*.

Mając powyższe na uwadze Sąd Rejonowy w Grójcu wnosi o udzielenie odpowiedzi na przedstawione w postanowieniu pytanie prawne.

²⁰ Wyroki TK z dnia 29 kwietnia 1998 r., sygn. K 17/97, OTK ZU nr 3, poz. 30; z dnia 4 września 2007 r., sygn. P 43/06, OTK ZU nr 8, poz. 95.

²¹ Wyrok TK z dnia 18 listopada 2010 r., sygn. P 29/09, OTK ZU nr 9, poz. 104.